

Wolfgang Amadeus Mozart

FIGAROV PIR

(LE NOZZE DI FIGARO)

Komična opera u četiri čina

Libreto prema istoimenom Beaumarchaisovom djelu napisao

Lorenzo da Ponte

Dirigenti Filip Pavišić i Vladimir Piskunov

Redatelj Krešimir Dolenčić

Scenograf Andrej Stražišar

Kostimografkinja Tea Bašić

Oblikovatelj svjetla Deni Šesnić

Koreograf Vuk Ognjenović

Asistentice redatelja Jana Pogrmilović i Dora Balog

ULOGE

GROF ALMAVIVA **Robert Adamček, Dalibor Hanzalek**
GROFICA ROSINA **Katarina Toplek Horvat, Kristina Owais**
SUSANNA, njezina sobarica **Josipa Gvozdanić, Andrea Paić**
FIGARO, grofov sobar **Leon Košavić, Blaž Galojlić**
CHERUBINO, paž **Stefany Findrik, Gordana Kalmar**
MARCELLINA **Jasna Komendanović, Sanja Toth**
DON BASILIO, učitelj glazbe **Matic Zakonjšek**
DON CURZIO, sudac **Zvonimir Ivanović, Predrag Stojić**
BARTOLO, liječnik iz Seville **Berislav Puškarić, Miloš Milojević**
ANTONIO, grofov vrtlar **Karlo Miličević, Krunoslav Tuma**
BARBARINA, njegova kći **Ivana Medić, Iva Herman**
AMOR **Patricija Pavišić**

U predstavi sudjeluju solisti, zbor i orkestar HNK u Osijeku.

Koncertni majstori Bela Nagy i Igor Šimonji
Zborovođa Slobodan Cvetičanin
Mentorica pjevanja Katalin Brunjai – Hihlik
Korepetitori Damir Šenk i Igor Valeri

Inspicijentica Irena Budak
Šaptačica Ivana Klaić

Rukovoditelj Tehnike Mato Ivić
Voditelj pozornice Željko Pljuskovac
Voditeljica maskersko-vlasuljarske radionice Ružica Miler
Voditelj tona Davorin Toth
Slikar izvođač Leon Landeka

Dekor i scenska oprema izrađeni u radionici HNK pod vodstvom
Željka Jurića

Kostimi izrađeni u krojačkoj radionici HNK pod vodstvom Gordane
Jurković

Premijera 25. studenoga 2023.

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Genijalac čiji je patronim u protekla dva stoljeća postao kulturološko opće mjesto, čudo od djeteta i ingeniozni skladatelj imenom Wolfgang rodio se u Salzburgu 27. siječnja 1756., kao sedmo (drugo preživjelo) dijete Leopolda Mozarta (glazbenika na nadbiskupskom dvoru u Salzburgu) i Anne Marie Pertl. Otac Leopold već 1762. u kajdanku kćerke Anne Marie zapisuje prve menuete Wolfganga koji je do tad, u dobi od šest godina, postao virtuoz na čembalu. Te godine započinje Amadeusova karijera čuda od djeteta, pa sve do 1766. s obitelji u trijumfu obilazi europska kulturna središta (Stuttgart, Pariz, London, Bruxelles...) i oduševljava publiku svojim nastupima. Istodobno se i glazbeno opismenjava. 1768. nastaje njegova „glazbena igra“, Singspiel *Bastien i Bastienne*, njegova prva opera buffa, *Lažna naivka*, doživljava praizvedbu, a on dobiva titulu koncertnog majstora nadbiskupova orkestra u Salzburgu. Od 1769. Mozart često i mnogo boravi u Italiji gdje sklada niz opera te prima brojna priznanja i nagrade. Od 1773. do 1777. ponovo živi u Salzburgu gdje dobiva mjesto službenog skladatelja i koncertnog majstora te stvara duhovna djela, divertimenta, serenade, koncerte za glasovir i orkestar, simfonije. U tom mu je periodu praizvedena opera *Lažna vrtlarica*, kao i operna serenada *Kralj pastir*. Osjeća se, međutim, sputano, pa traži otpust iz službe i s majkom putuje u Augsburg, München i Manheim. U Parizu ga više ne dočekuje oduševljenje, umire mu majka, pa se vraća u Salzburg. 1781. Wolfgang definitivno

raskida suradnju sa salzburškim nadbiskupom Colloredom i odlazi u Beč, čime započinje njegovo najozbiljnije i najdojmljivije stvaralačko razdoblje. Već sljedeće godine nastaje igrokaz *Otmica iz saraja*. Događaji i djela se nižu velikom brzinom: brak s Constanzom Weber, ulazak u masonsku ložu, početak suradnje s Lorenzom da Ponteom, nastaje opera buffa *Figarov pir* (1786.). Slijedi boravak u Pragu, gdje Amadeus sklapa ugovor s impresarijom Bondinijem, pa u suradnji s da Ponteom sklada maestralnu dramu *giocosu*, *Don Giovanni* (1787.). Nižu se dragulji istinske glazbene baštine: tri simfonije, opera *Così fan Tutte* (1790.), opera *seria* *Titovo milosrđe* (1790., za krunidbu cara Svetog rimskog carstva, Leopolda II), igrokaz *Čarobna frula* (1791.). *Čarobna frula* posljednje je cjelovito djelo skladateljskog genija koji je 5. prosinca 1791. izdahnuo ne dovršivši svoje najpotresnije djelo: *requiem*. Skladatelj koji je iza sebe ostavio golem opus od 626 djela, 22 opere, 48 koncerata, jednako toliko simfonija, 16 misa, osamdeset glasovirskih i violinskih sonata te niz drugih skladbi, nekadašnji miljenik okrunjenih glava pokopan je u zajedničku grobnicu siromaha, na groblju St. Marxer. Vele da su vremena bila strašna.

SADRŽAJ

I. ČIN

Priča se događa u Sevilli, u dvorcu Grofa i Grofice Almaviva. Grof je svojim slugama Figaru i Susanni darovao sobu i krevet točno do razdvojenih soba njega i njegove žene, grofice Rosine. Figaro i Susanna trebali bi se vjenčati već danas. Figaro užurbano mjeri sobu, a Susanna mu govori kako je Grof Almaviva sve to za njih učinio samo kako bi mu ona bila u blizini, jer namjerava iskoristiti svoje staro plemićko pravo na prvu bračnu noć i to upravo s njom, Susannom, nevjestom svojeg prvog sluge. Figara namjerava poslati kao svojeg teklića u London i ostati sam sa Susannom. Figaro bijesan odlučuje smisliti plan da osujeti Grofovju namjeru i ponizi ga. Pojavljuju se i doktor Bartolo i njegova sluškinja Marcellina koja je beznadno zaljubljena u Figara i svakako se želi udati za njega na temeljem starog ugovora po kojem je Figaro pristao da oženi Marcellinu ili joj vrati posuđenih dvije tisuće zlatnika. Doktor Bartolo je Figarov stari neprijatelj, jer mu je upravo on svojim lukavstvom preoteo Rosinu, za grofa Almaviva. Susanna sve to zna i borit će se za svog Figara. U njezinu sobu upada Cherubino, mladić ludo zaljubljen u sve žene, posebno u groficu Rosinu, no ne može odoljeti ni Figarovoj Susanni, kao ni mladoj Barbarini, kćerki pijanog vrtlara Antonija. Cherubino se skriva u strahu od Grofa koji isto tako upada kod Susanne kako bi je pokušao zavesti. Vrhunac je kad dolazi i učitelj glazbe, Don Basilio, Grofova ulizica. Otkrivaju skrivenog Cherubina. Grof je bijesan, ali Cherubino je čuo kako se Grof udvara Susanni. Figaro iznenada dovodi i grupu slugu s imanja želeći da Grof Almaviva pred svima prizna kako se navodno odrekao svojeg prava, pa će tako Susanna biti prva djevojka koja prije udaje neće morati poštovati ljubavne želje svoga gospodara. Grof nema kud, pa priznaje i nevoljko pristaje. Ne smije reći Figaru da je Cherubina zatekao kod Susanne, jer bi ga ovaj izdao da se udvara Susanni. Kako bi ga nekako kaznio, šalje ga u vojsku. Figaro obećava pomoći Cherubinu.

II. ČIN

Sama u svojoj sobi, grofica Rosina je tužna jer ju njezin dragi Almavaiva više ne voli i trči za drugim ženama. Zna sve o Grofovu udvaranju Susanni. Susanna joj pomaže. Dolazi Figaro koji iznosi svoj plan. Grofu će podmetnuti pismo u kojem Groficu optužuje da će te noći imati ljubavni sastanak. Susannu je nagovorio neka Grofa namami u vrt gdje će ga umjesto nje čekati u djevojku maskirani Cherubino kojem Figaro nije dao da ode u vojsku, nego ga skriva

na imanju. Cherubina, uzbuđenog što je u blizini svoje nedostižne grofice Rosine preodijevaju u ženske haljine. Iznenada grof Almaviva kuca na vrata. Cherubino se skriva u Grofičinu garderobu, Susanna iza paravana, a Grof je sumnjičav i predaje Grofici Figarovo lažno pismo. Iz garderobe se začuje buka. Vrata su, međutim, zaključana, a Grofica odbija mužu predati ključ. Gnjevan, Grof odlazi po alat kako bi razvalio vrata. Sa sobom odvlači i svoju ženu zaključavši glavna vrata odaja. Dok ih nema, Susanna se sakrije u garderobi, a Cherubino skače kroz prozor. Grofica u međuvremenu priznaje da se u sobi skriva upravo Cherubino, no na iznenađenje njih oboje, iz

sobe izlazi Susanna. Grofica to iskoristi kako bi sve prikazala kao spletku kojom su se željeli izrugati Grofovoj neopravdanoj ljubomori, a i priznaje da je autor anonimnog pisma Figaro. Grof odmah želi sve razjasniti s Figarom, no kako ne zna za Grofičino priznanje, ovaj uporno tvrdi kako nema pojma ni o kakvom pismu. Upravo kada uspijeva Grofa nagovoriti da se svi posvete vjenčanju, dolazi pijani vrtlar Antonio koji se žali da mu je neki muškarac uništio cvijeće dok je skakao kroz prozor. Figaro spremno laže: u strahu od Grofova bijesa zbog anonimnoga pisma izjavljuje da je baš on skočio kroz prozor. Vrtlar je sumnjičav i pokazuje dokument koji je pri skakanju navodno izgubio, a Grof prepoznaje Cherubinov dokument imenovanja za časnika. Figaro ponovno mora pobijati Grofove sumnje, Susanna i Grofica pomažu Figaru. Na kraju utrče i stara sluškinja Marcellina, Don Basilio i doktor Bartolo koji žele kazniti Figara i oženiti ga za Marcellinu. U takvo zamršenoj situaciji Grof se više ne može snaći. U dvorcu je opći kaos i svi su posvađani.

III. ČIN

Sprema se suđenje Figaru zbog navodnog obećanja što ga je dao Marcellini koja mu je posudila dvije tisuće zlatnika. Susanna u dogovoru s Groficom obećava Grofu da će iste noći u vrtu ispuniti sve njegove želje. Grofica namjerava iskoristiti Susannino obećanje dano Grofu tako što će se prurušena umjesto nje pojaviti u vrtu. Za vrijeme suđenja slučajno se otkriva kako je Figaro nezakoniti sin stare Marcelline i doktora Bartola kojima je ukraden još kao beba. Suđenje je propalo, Marcellina podere ugovor. Umjesto za Figara sretno će se udati za Figarova oca, doktora Bartola. S druge strane, Grofica zdvaja nad svojom sudbinom nevoljene žene. Dolazi Cherubino, odjeven kao djevojka sa sela i predaje joj cvijeće. Scenu prekida Antonio koji je cijelo vrijeme bio uvjeren da Cherubino nije otišao u vojsku. Barbarina pred svima zaprosi Cherubina i Grof ponovo nema kud. Dolazi Figaro koji je organizirao vesele svatove i ples. Za vrijeme plesa Susanna predaje Grofu pismo zapečaćeno iglom u kojem ga poziva da te večeri dođe u vrt. Naravno, to će zapravo biti Grofica koja se želi obračunati sa svojim nevjernim mužem.

IV. ČIN

Figaro slučajno doznaje da je Susanna Grofu predala poziv na sastanak. Figaro se požali majci i lud od ljubomore krene pripremati zasjedu i osvetu. U vrt dolazi Grofica preodjevena u Susannu, a zatim se Cherubino koji misli da je to Susanna želi ljubiti s Groficom. Poljubac dobiva Grof, koji uzvrća pljuskom i udara sakrivenog Figara. Svi se razbježe, ali Grof se i dalje udvara navodnoj Susanni i čak joj daruje prsten. Figaro ga prekida. Dolazi Susanna preodjevena u Groficu. Figaro joj pristupa kao Grofici, ali odmah otkrije da se radi o Susanni. Figaro se pretvara, Susanna misli da joj se obraća kao Grofici i dobro ga kazni. Figaro, sretan što je otkrio kako su Grofica i Susanna zamijenile odjeću i da se ne radi o Susanninoj prevari, priznaje Susanni da nije ozbiljno mislio. Oni odluče još malo prevariti Grofa. Grof zove svjedoke kako bi svi vidjeli njegovu nevjernu ženu, ali se ispostavi da je to ipak Susanna. Pojavljuje se Grofica i otkriva Grofu da je umjesto Susanne cijelo vrijeme to bila ona. U velikom finalu Grof moli Groficu za oprost, pa ga i dobije.

KREŠIMIR DOLENCIĆ

je hrvatski kazališni redatelj. Rođen, odrastao i školovan u Zagrebu. Predstave počinje raditi na prvoj godini Akademije za kazalište, film i televiziju. Kako tada, tako i danas. Režirao je na svim otvorenim i zatvorenim pozornicama hrvatske, festivalima, kazalištima, otocima, stadionima, na zemlji u vodi i u zraku. Radio je u Velikoj Britaniji, Sloveniji, Njemačkoj, SAD-u, Omanu i Kini stotinu dvadeset i pet dramskih i opernih predstava. Neke od njih su na repertoarima nacionalnih kuća već nekoliko desetljeća. Poznat je i kao autor i redatelj preko dvije stotine scenarija velikih svečanosti, koncerata, televizijskih i sportskih priredbi, manifestacija u zemlji i inozemstvu prenošenih za milijunska tv gledališta. Dobitnik je preko trideset nagrada za najbolje predstave i režiju, među kojima se ističu nagrada Vladimir Nazor, Tito Strozzi, Zlatni smijeh, priznanja Gavellinih večeri, Judita, desetak

nagrada HDDU: nositelj je tri odlikovanja RH. Predavao je glumu u Zagrebu, Houstonu i Londonu.

Redoviti je profesor na odsjeku glume Akademije dramske umjetnosti u Zagrebu.

Ovo je njegova 126. kazališna režija, druga u HNK u Osijeku.

REŽIRATI MOZARTA ILI KAKO JE MOZART SKLADAO ZA HNK U OSIJEKU

Operu *Figarov pir* napisali su jedan vrhunski urar, učitelj harfe, tajni agent, financijski mešetar, pisac, zatvorenik, politički kameleon, pravnik, zatim profesor talijanskog, francuskog i latinskog, Židov koji mijenja vjeru pa se i s tom drugom ruga, razvratnik, osuđenik i prognanik zbog nemorala i to iz Venecije, knjižničar, prodavač voća i povrća, osnivač katedre na Columbiju i začetnik opere u Americi, pa onda alkoholičar, nevjernik s neizlječivim kompleksom oca, vječiti siromašni dječak i genije nadahnut božanskom milošću.

Ovo bi bio tek jedan dio popisa zanimanja, osobina i burnih događaja iz života koje u svoje biografije bilježi trojac – Pierre Augustin Caron de Beaumarchais, Lorenzo da Ponte i Wolfgang Amadeus Mozart. Fascinantna družina koja pleše između zatvora i dvora, i *noir* osamnaestog stoljeća – autor dramskog predloška, autor libreta i naposljetku sam skladatelj.

Dramski tekst *Figarova svadba ili Ludi dan* bio je jedan od najvećih kulturno-političkih događaja osamnaestog stoljeća. Prethodno zabranjivan, pa zatim pomoću raznih spletki samog autora ipak postavljen, izveden i rasprodan u *Comédie Française* odmah šezdeset osam puta zaredom, a zatim još stotine i stotine puta po većini europskih prijestolnica. Uvijek uz buku i galamu iz publike. Anticipirao je Francusku revoluciju, ismijao aristokraciju, postavio sluge u centar zbivanja, nadredio njihovu mudrost i snalažljivost nad plemićke nezaslužene pravice. I naravno, dobro zaradio.

Da Ponte smanjuje broj lica, čisti tekst od pristranosti i takvog ga predaje Mozartu. Ovakav da Ponteov postupak itekako je pametan i vizionarski. Naime, Mozart ne sklada glazbu, nego u note upisuje

samu, čistu igru, precizno opisujući karaktere, a da Ponte sve to mudro izbjegava i prepušta skladatelju dramaturško profiliranje lica. Isto to učinio je s *Così fan Tutte* i *Don Giovannijem*. Mozart *Figara* piše iznimno dugo, gotovo pola godine (*Čarobnu frulu* napisao je za tri tjedna) i prezentira djelo koja je već na samoj praizvedbi imalo čak sedam biseva na otvorenoj sceni.. U Beču odmah zatim naručuju *Don Giovannija*. I tako je od zamamnog, bezobraznog komada sa revolucionarnim prizvukom došlo do ogromnog opernog hita koji je do danas izveden u svakoj opernoj kući na svijetu u barem jednoj, ako ne i dvadeset produkcija. Mozartova je glazba ujedinila sve silnice i nadrasla žanr i opere i drame. To je to. Politika, erotika, komedija, satira. Sve se spojilo. I izvodi se već dvjesto trideset i sedam godina.

Ali, nije to samo tako jednostavno objasniti. Mislim, može se i tako, no postoji tu i jedna skrivena slika ispod ove prve, elegantan algoritam vječnosti koji se tu i tamo pojavi. Na probi, usred nekog razmišljanja, recitativa, arije...i nestane.

Nisam izabrao Mozarta samo zbog tog završnog produkta – prekrasnog umjetničkog djela. Zapravo, mislim da je potpuno obrnuto. Unutar kvantnog računanja mehanike života, prije će biti da su te opere izabrale mene, pa se evo baš sada pojavljuju u mojem životu.

Da - i da me liječe, a i podsjećaju na vlastitu nesavršenost.

Da me učvršćuju u vjeri u ono dobro u svim ljudima.

Nedavno sam završio *Čarobnu frulu* u SNG Maribor, a sada *Figarov pir* u HNK u Osijeku. Četiri mjeseca po najmanje šest do osam sati neprestanog slušanja i rada na Mozartovoj glazbi.

Kakva senzacionalna privilegija! Zahvalan što sam po prvi puta u Osijeku s novom predstavom. Zaranjam u ovu glazbu. A počelo je davno. Kao student trebao sam napraviti neku idejnu skicu za *Figarov pir*, moja prva operna režija uopće bila je studentski *Così fan tutte*, a *Čarobna frula* u Zagrebačkom kazalištu lutaka i zagrebačkom

HNK obilježili su moju karijeru. Mozart me prati kroz život. I nikako da mi makar i na sekundu dojadi. Drugi stavci klavirskih koncerata, Requiem, simfonije, koncerti za rog, uvertire, klarinet, flautu, *Exsultate jubilate*, ...taman kad zaboravim odnekud iskoče, čuju se, evo ih na nekom radiju, koncertu, filmu...

Kroz život putujemo svatko u svojem tunelu. Prokopavamo ga, dobro učvršćujemo. Taj je tunel stvarnosti rezultat učenja, kulture, odgoja, formira se prema podneblju, tradicijama, jezicima. Prolazimo njime sami, teško dajući prolaz drugim prolaznicima. Pa čak i na vlastitu štetu. Tuneli stvarnosti se sukobljavaju. Ponosno i bahato. Sukobljeni, potpuno su uvjereni da su jedini mogući put. U mnoge nas rukavce vode šareni oglasi našeg tunela. Religije, uvjerenja, ideologije, nacije, ljudi, podneblja, običaji, jezici. Križanja su to na kojima prolazimo i kroz crveno, ne dajemo prednost, sudaramo se, vičemo, žalimo i psujemo. Tuneli samo naše stvarnosti, potpomognuti tehnologijom koja na svojim platformama potvrđuje ama baš svaki mogući osobni stav o bilo čemu. Teška dijagnoza današnjice – svi su sigurni da su upravu i da idu pravim smjerom. Zatvoreni, zabetonirani tuneli nepomirljivih stvarnosti. Pa tako nastaju prolazi za četiri jahača apokalipse.

No postoji prolaz kojeg armature ne mogu zaustaviti. Glazba poput Mozartove, spaja, veže i šiva otvorene rane svakodnevice. Glazba kao čarolija koja svaku zlu misao pretvara u topli zagrljaj i utjehu.

Tad prestaje postojanje tunela stvarnosti i sve se pretvara u polje, neograničeno vremenom i prostorom. Područje gdje vlada glazba Mozartova mjesto je gdje smo najbliži nebesima, božanskom uzvišenju.

To je vrhunac čovjekove poniznosti i suosjećanja, ljubavi i bratstva. Tonaliteti su to koji vode u zagrljaje, u suze koje iscjeljuju, tugu koja nadahnjuje, vedrinu što struji čistom ljepotom kroz nas.

Tu ja negdje osjećam zahvalnost što se mogu posvetiti Mozartovoj glazbi. Ona nije skladana prije dva i pol stoljeća. Nastaje točno u tom trenutku, na samoj probi ili izvedbi. Kao da nikad prije

nije niti postojala. Praizvedba je svaki dan. Neponovljiva, svježā i neopterećena stilom, vremenom, veličinom pozornice ili orkestra, starošću izvođača, skupoći opreme. Ništa od toga. Lebdeći prostor s ulazom kroz nepostojeća vrata. Udahnut ćemo taj zvuk i rasplinuti se u neko nevidljivo subatomske polje.

Tesla je vjerovao da osim elektromagnetske sile i mjerljivih fizikalnih jedinica postoji i pozitivna energija koja dolazi od Bacha ili Mozarta s pomoću koje se ide prema dobrobiti čovječanstva. I koju isto tako možemo koristiti kao kad uključimo šteker u utičnicu.

I da, to je točno. U ovom svijetu u kojem se misli da je samo materijalno važno, pa kad se to materijalno kupi, dobije, prisvoji, ili pak ukrade ili uništi, misli se da je duša nekako nahranjena. Duhu čovjekovom se međutim ništa nije dogodilo. Ostaje nijem i zgrčen. Tijelo, koje će ionako nestati, pohlepa i bahatost traže i uzimaju. Ništa od toga. Sve će to nestati. A glazba ostaje zauvijek.

Svemirom će se zauvijek širiti valovi nebeske glazbe i posijati život na kakvoj udaljenoj planeti. Mozartova glazba kao onaj nedokučivi okidač onoga što nazivamo život. Maestro Muti rekao je – arija Grofice ili Suzane iz *Figarovog pira*, možda je najbliže kako se možemo približiti nebesima.

Volim tako misliti kako je ova opera, eto, napisana upravo sada i upravo za nas u HNK u Osijeku.

Zahvaljujem se svima koji su mi omogućili raditi ovu predstavu, svim dragim suradnicima i ansamblima. Bila je doista privilegija držati probe Mozartova *Figarovog pira* s vama.

Krešimir Dolenčić

Gradimo budućnost
zajedno

nexe.hr

 nexe

Zahvaljujemo

Grad
Osijek

Osječko - baranjska
županija

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
i medija
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture
and Media

Ministarstvo
kulture i medija

Sponzor sezone

Sponzor predstave

Partneri

SAPONIA

Zahvaljujemo na potpori

osječka

Glas Slavonije

Laganini

TELEGRAM

BELJE

1697

Dukat

HOTEL
OSIJEK

Bijelić Co

isla®

031

200
200

OSJEČKI
TAXI

1889
HOTEL
CENTRAL

HOTEL WALDINGER
★★★★

*Nakladnik HNK U OSIJEKU | Intendant Vladimir Ham | Ravnatelj Opere Ladislav Vrgoč
| Urednica kazališnih izdanja Ivana Šojat | Tehnički suradnik Ante Kolobarić | Fotografije
Kristijan Cimer | Dizajn, priprema i tisak FOTO ART, OSIJEK, 2023. | Naklada: 150
primjeraka | Redakcija zaključena: 21. studenoga 2023.*